МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри
на засіданні кафедри підприємництва
і торгівлі
Протокол № 1 від « 30 » серпня 2016
Зав. кафедри
_____ О.Є. Бавико

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник:
Волошина С.В.,
доцент кафедри підприємництва
і торгівлі, к.е.н., доц.

2016 - 2017 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	обов’язкова
Семестр	6
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	3
Лекції, годин	30
Практичні/ семінарські, годин	45
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	75
Тижневих годин для денної форми навчання:	10
аудиторних	5
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування системи теоретичних знань щодо особливостей економічної поведінки торговельного підприємства і практичних навичок з оцінювання його економічних ресурсів, результатів та ефективності діяльності.

Завдання - формування знань щодо сутності ринку товарів і послуг, ролі і значення торгівлі в національній економіці, особливостей формування економічних ресурсів торговельного підприємства; оволодіння методичними підходами до оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності; опанування особливостями формування товарообороту підприємств оптової і роздрібної торгівлі та ресторанного господарства; набуття вмінь оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності; формування навичок визначення шляхів підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль-1					
Змістовий модуль 1: Торгівля як галузь національної економіки					
Тема 1. Ринок товарів і послуг та його оцінювання	14	2	4		8
Тема 2. Роль і значення торгівлі в національній економіці	16	4	4		8
Тема 3. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	18	4	6		8
Теми 1-3. Модульний контроль 1 (МКР №1)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 1	52	10	16		26
Змістовий модуль 2: Продукція і товарооборот торговельного підприємства					
Тема 4. Роздрібний товарооборот	15	4	4		7
Тема 5. Оптовий товарооборот	14	3	4		7
Тема 6. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	14	3	4		7
Теми 4-6. Модульний контроль 2 (МКР №2)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	47	10	14		23
Змістовий модуль 3: Витрати та результати діяльності торговельного підприємства					
Тема 7. Витрати обігу торговельного підприємства	16	4	4		8
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	16	4	4		8
Тема 9. Ефективність діяльності торговельного підприємства	14	2	4		8
Теми 7-9. Модульний контроль 3 (МКР №3)	5		3		2
Разом за змістовим модулем 3	51	10	15		26
Усього годин	150	30	45		75

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Ринок товарів і послуг та його оцінювання	2
2	Практичне заняття Ринок товарів і послуг та його оцінювання	2
3	Семінар запитань і відповідей Роль і значення торгівлі в національній економіці	2
4	Семінар – розгорнута бесіда Роль і значення торгівлі в національній економіці	2
5	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2

6	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2
7	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2
8	Практичне заняття Модульна контрольна робота №1	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Роздрібний товарооборот	2
10	Практичне заняття Роздрібний товарооборот	2
11	Семінар – розгорнута бесіда Оптовий товарооборот	2
12	Практичне заняття Оптовий товарооборот	2
13	Семінар – розгорнута бесіда Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	2
14	Практичне заняття Продукція і товарообіг підприємств ресторанного господарства	2
15	Практичне заняття Модульна контрольна робота №2	2
16	Семінар – розгорнута бесіда Витрати обігу торговельного підприємства	2
17	Практичне заняття Витрати обігу торговельного підприємства	2
18	Семінар – розгорнута бесіда Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	2
19	Практичне заняття Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	2
20	Семінар – розгорнута бесіда Ефективність діяльності торговельного підприємства	2
21	Практичне заняття Ефективність діяльності торговельного підприємства	2
22	Практичне заняття Модульна контрольна робота №3	3

5. Індивідуальні завдання

1. Підготовка оглядів навчальної і періодичної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір та обробка статистичної інформації, підготовка аналітичних довідок.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1			
Змістовий модуль 1: Торгівля як галузь національної економіки			
Тема 1. Ринок товарів і послуг та його оцінювання	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: споживчий ринок: сутність, функції, види, фактори розвитку; показники оцінки стану і розвитку споживчого ринку; формування попиту і пропозиції на споживчому ринку; основні тенденції розвитку споживчого ринку в Україні. Джерела [1-3;5-8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань функціонування ринку товарів і послуг 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 2. Роль і значення торгівлі в національній економіці	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: особливості функціонування торгівлі та її роль у національній економіці; поняття, ознаки і функції торговельного підприємства; характеристика, роль і функції оптової торгівлі; характеристика, роль і функції роздрібної торгівлі; характеристика, роль і функції ресторанного господарства; сучасні тенденції розвитку торгівлі в Україні; перспективи розвитку торгівлі в Україні. Джерела [1-3;5-8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань ролі торгівлі 4. Підготовка доповіді з питань особливостей окремих видів торгівлі	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді
Тема 3. Особливості формуван-ня і використання еко-номічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: ресурсний потенціал торговельного підприємства; особливості формування та оцінки ефективності використання основних засобів торговельного підприємства; особливості формування та оцінки ефективності використання персоналу торговельного підприємства та його стимулювання; особливості формування та оцінки ефективності використання оборотних активів торговельного підприємства. Джерела [1-3;5-9;12]. 2. Домашнє розв'язання задач.	Фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач
Теми 1-3. Модульна контрольна робота №1	2	1. Підготовка до МКР №1.	МКР №1
Разом змістовий модуль 1	26		
Змістовий модуль 2: Продукція і товарообіг торговельного підприємства			
		1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: роздрібний товарообіг: поняття, форми, фактори розвитку і показники, що його визначають; асортиментна політика підприєм-	

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Тема 4. Роздрібний товарооборот	7	ства роздрібної торгівлі і методичні основи формування асортименту товарів; характеристика товарних запасів і основні етапи їх формування; управління товарним забезпеченням роздрібного товарообороту; межі доцільної діяльності роздрібних торговельних підприємств. Джерела [1-3;5-8;12]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань роздрібного товарообороту 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 5. Оптовий товарооборот	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: товарооборот оптової торгівлі, його сутність, види, економічна характеристика; зміст та основні етапи проведення аналізу оптового товарообороту; особливості визначення товарообороту овоче-, фрукто-, картоплесховищ; товарне забезпечення оптового товарообороту, його характеристика і методика аналізу. Джерела [1-3;5-8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань оптового товарообороту 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 6. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: продукція і види товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства; аналіз і планування обсягу і структури товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства; виробнича програма закладу ресторанного господарства та методи її розрахунку; виробнича потужність закладу (підприємства) ресторанного господарства і фактори, які її визначають; розрахунок потреби у сировині закладу (підприємства) ресторанного господарства. Джерела [1-4;5-8;13]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань товарообороту підприємств ресторанного господарства 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 4-6. Модульна контрольна робота №2	2	1. Підготовка до МКР №1.	МКР №1
Разом змістовий модуль 2	23		
Змістовий модуль 3: Витрати та результати діяльності торговельного підприємства			
Тема 7. Витрати обігу торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття і класифікація витрат обігу торговельного підприємства; показники, які характеризують витрати обігу; зміст і послідовність аналізу витрат обігу торговельних підприємств; фактори зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, які впливають на суму і рівень витрат обігу. Джерела [1-3;5-9;11]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування витрат тор-	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
		говельного підприємства 4. Домашнє розв'язання задач.	
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: доходи торговельного підприємства; прибуток торговельного підприємства; аналіз доходів і прибутку торговельного підприємства. Джерела [1-3;5-8;10;14]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань фінансово-економічних результатів торговельного підприємства 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 9. Ефективність діяльності торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні поняття економічної ефективності: результат, ефект, ефективність; показники ефективності господарської і комерційної діяльності торговельних підприємств; соціальна ефективність, її характеристика і методика оцінки; інтегральна оцінка ефективності діяльності торгового підприємства. Джерела [1-3;5-8;14]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань ефективності діяльності торговельного підприємства 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Теми 7-9. Модульна контрольна робота №3	2	1. Підготовка до МКР №3.	МКР №3
Разом змістовий модуль 3	26		
Разом	75		

7. Результати навчання

1.	Знання сутності ринку товарів і послуг, ролі і значення торгівлі в національній економіці, особливостей формування економічних ресурсів торговельного підприємства
2.	Розуміння особливостей формування товарообороту підприємств оптової і роздрібної торгівлі та ресторанного господарства
3.	Розуміння методичних підходів до оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності
4.	Уміння оцінювати економічні ресурси торговельного підприємства, його результати, витрати та ефективність діяльності
5.	Уміння визначати шляхи підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства

8. Форми навчання

Лекції, семінарські (практичні) заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за рекомендованою літературою).

9. Методи оцінювання

Поточне оцінювання на семінарських (практичних) заняттях, усні презентації, контрольні модульні роботи, екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованності компетентностей студента в результаті опанування дисципліною «Економіка торговельного підприємства» з формою контролю знань – екзамен, здійснюється наступним чином:

- протягом семестру (50 балів);
- при проведені підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	+	2	2			4
Тема 2	+		3			3
Тема 3	+	6				6
Теми 1-3	+				5	5
Разом змістовий модуль 1	+	8	5		5	18
Змістовий модуль 2						
Тема 4	+	2	2			4
Тема 5	+	2	2			4
Тема 6	+	2	2			4
Теми 4-6	+				5	5
Разом змістовий модуль 2	+	6	6		5	17
Змістовий модуль 3						
Тема 7	+	2	2			4
Тема 8	+	2	1			3
Тема 9	+	2	1			3
Теми 7-9	+				5	5

Разом змістовий модуль 3	+	6	4		5	15
Разом модуль 1	+	20	15		15	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:
0-40 балів - теоретична частина (тестування);
0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформлені або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:
0-40 балів - теоретична частина (тестування);
0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформлені або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни.
3. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Волошина С.В. Економіка торговельного підприємства [ел. видання]: конспект лекцій для студентів напряму 6.030504 «Економіка підприємства» / С.В. Волошина. – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2016.
2. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. ─ Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. ─ 248 с.
3. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.
4. Аветисова А.А. Экономика ресторанного хазяйства: учеб. – Донецк, ДонНУЭТ, 2007 – 317 с.
5. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / М. І. Головінов та ін. ─ Донецьк: ДонНУЕТ, 2012 . ─ 335 с.
6. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства / Під ред. Н.М. Ушакової . ─ К.: Хрещатик, 1999 . ─ 800 с.
7. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.
8. Яковлєв Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Допоміжна

9. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI : за станом на 01.02.2016р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// zakon2.rada.gov.ua.

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// zakon4.rada.gov.ua.
11. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності / Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2010 р. №226. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://me.gov.ua.
12. Методические рекомендации по определению рациональных товарных запасов на предприятиях розничной торговли. – К., 1990.
13. Национальный стандарт Украины ДСТУ 4281:2004 “Заведения ресторанного хозяйства. Классификация” / Приказ Держспоживстандарту от 31.03.2004 г. № 59. – К., 2004.
14. Ушакова П.Н. Управління прибутком торговельного підприємства / П.Н. Ушакова, Л.А. Кукурудза. – К., 1993

Інформаційні ресурси

15. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua
16. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua.
17. Национальный институт стратегических исследований [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://www.niss.gov.ua
18. Научная электронная библиотека «Киберленинка» [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://www.cyberleninka.ru